

Opinió

L'escriptora accidental

Lluïments i deslluïments de la Nit de Santa Llúcia

Tots els premiats en la darrera la Nit de Santa Llúcia.

PERE VIRGILI

Dimarts es va celebrar la Nit de Santa Llúcia d'Omnium amb una cerimònia que no va fer honor al significat de Llúcia, nom que ve del llatí *lucere* (brillar); no, no va lluir gaire, més aviat el contrari. El gran problema no va ser el ritme ni els intèrprets, sinó sobretot el to i el registre indignes. Per exemple: les bromes d'humor (?) blanc que apunten a un *target* televisiu una mica ranci i que neixen de la idea que cal fer concessions per arribar a l'audiència, que cal banalitzar i donar un to popular a qualsevol cosa que pugui semblar intel·lectual o elitista (en el fons, és una concepció d'un paternalisme condescendent fastigós: ¿quan ens atrevirem a imaginar que la gent és capaç de més?, ¿quan posarem el llistó sempre una mica més alt i no sempre una mica més baix?); la manera com els premiats es van veure obligats a sotmetre's a la dictadura del guió, fent-los fer un paperot fora de lloc (¿algú es va plantejar en algun moment el tràngol que passen, els nervis i la gola seca, que només poden empitjorar si se'ls posa en situacions ridícules?); el tractament folklòric de l'accent balear (si volem dignificar les variants dialectals del català, tan sovint menystingudes i escarnides, diria que aquesta no és la manera). I tot això ho dic aquí no perquè jo ho pensi (que ho penso) sinó perquè som uns quants els que ens vam horroritzar amb la posada en escena (a Twitter es pot seguir el rastre de sang i també vaig recollir uns quants comentaris postfunció en calent, al vestíbul del TNC).

Sigui com sigui, vam aplaudir rabiosament els premiats i els discursos, que per això hi havíem anat. Les paraules estudiades i ben filades de Jordi Llavina, l'emoció i l'humor en els agraïments de la traductora Mara Faye Lethem, les reivindicacions de Gerard Guix, el Marc Vintrot i la ràbia continguda des de la qual escriu, la feina de trinxera del Manel Alías, la Gemma Ruiz orgullosa (amb raó) de trencar la ratxa de divuit anys de premis mas-

culins i generosa amb les seves contemporànies. Jo, però, vaig trobar a faltar un aplaudiment importantíssim. Penso que després que s'anunciés que el Folch i Torres quedava desert, el pati de butaques hauria d'haver aplaudit aquesta decisió, sempre difícil i controvertida. Quan premiar el millor no significa premiar el més bo sinó el menys dolent, és valent i necessari no concedir el premi a ningú. Gràcies per estalviar-nos un llibre mediocre.

De seguida van saltar també els comentaris maliciosos, que posen en dubte l'honestat del jurat, sobre la conveniència del tema de la novel·la guanyadora i "feliçment feminista" i sobre el perfil mediàtic de la guardonada. Sí, hi ha premis que són més bruts que la granota d'un mecànic, però jo (digueu-me ingènua) estic convençuda que el Sant Jordi no és un d'ells. I, a sobre, els toca el rebre cada any: quan premien una novel·la que després punxa i que no és d'un autor mediàtic, ningú no els acusa de saber a qui premiaven, sinó de ser incompetents (jo imagino la dificultat de triar un guanyador quan no hi ha quòrum: és inevitable que de vegades s'arribi a solucions de compromís que no deixen content a ningú), però després, quan premien una dona, és perquè tocava. ¿Com va això, doncs? Se'ls acusa de ser un jurat manipulat només quan qui guanya no és del gust de l'acusador. És evident que si fos un premi brut, ja faria anys que hauria guanyat una dona.

El jurat i el cribratge

I parlant de premis, hi ha una cosa que sempre em ronda tant en aquests premis com en d'altres. Les bases sempre indiquen qui és el jurat: noms, cognoms, feines, principis que regeixen la seva composició, etc. Però tots sabem que el jurat no llegeix tots els manuscrits que arriben, i ha de ser així: n'hi ha massa; seria una estúpidesa i una pèrdua d'energia, seria fins i tot contraproduent, perquè si has de llegir desenes de novel·les, més de la meitat de les quals il·legibles, al final ja no saps ni què llegeixes. Per tant, hi ha tot de persones anònimes que fan el cribratge abans (lectura i informe d'un paràgraf), persones (no sé quantes) que es llegeixen quaranta o vuitanta manuscrits en un mes (me les imagino dopades de café llegint de matinada, marejades, atuïdes, saturades), i de les quals no sabem res. Convindria segurament ser una mica més transparents amb això, perquè d'aquestes persones en depèn qui arribarà a jugar amb el jurat de primera divisió. També em ronda la idea que en els premis a obra publicada és difícilíssim evitar les filies i les fòbies que ens enceguen, perquè en el petit món literari som quatre i ens trobem a cada cantonada, i sempre hi ha aquella que tens entravessada i aquell amb qui t'has enemistat; a més, esclar, dels equilibrismes (innecessaris i falsejadors) per repartir els finalistes entre les diverses editorials.

Sempre hi ha motius de queixa (i és bo queixar-nos), però també convé celebrar els premis que tenim, que són molts i per a tots els gustos: nets i bruts, comercials i literaris, prestigiosos i desprestigiats. Tots contribueixen a fer que la literatura no s'aturi. 📖

Cagada l'hemus

MARIA RODRÍGUEZ MARINÉ

Ciutats 'desnortades' o alcaldables sense nord?

La campanya de les municipals avança a bon ritme i correm-hi tots a criticar l'altre: una de les floretes que Xavier Trias llançava a Colau és que Barcelona està "desnortada". ¿Creieu que sense el castellà al cap hauríem entès aquest qualificatiu?

Desnortat ve, esclar, de *norte*, no pas de *nord*. Algú em dirà que podríem haver arribat al mateix mot per un procés de derivació possible en català. De fet, la *d* final de *nord* es pronuncia *t* no només quan no té res al darrere sinó també en compostos com *nord-americà* o *nord-est*. Precisament, la força de la grafia sovint ens traïx i fa que, en casos com aquests, la pronunciem *d*, però cal que soni *t* (alguns correctors els escriuen directament amb *t* quan surten en textos que ha de llegir un locutor, per exemple). Ara bé, aquest fenomen de fonètica sintàctica no es produeix a l'hora de derivar. De *sord* hem fet *sordejar*; d'*acord*, *acordar*, i de *nord* (sí, n'hem fet derivats), *nordejar*, que vol dir "fer rumb cap al nord".

A més, en català podem expressar la mateixa idea de múltiples maneres. Podem perdre el nord o, si volem una sola paraula, dir que estem desorientats. Al final, sempre tornem a l'origen: *desorientat* ve d'*orient*, que és un sinònim d'*est*. Ve del llatí *oriens*, que, al seu torn, deriva d'*oriri*, que volia dir aparèixer, néixer. I per on apareix el sol i neix el

Com a bons llops de mar, em tret suc de la metàfora marinera: podem navegar sense nord i sense timó

dia? Doncs ja som a l'*origen*, que també ve d'aquí. Com a bons llops de mar, hem tret suc de la metàfora marinera: podem navegar sense nord i també sense timó, podem perdre

la carta de navegar i fins i tot no saber per quin mar naveguem o directament anar a la deriva. Però no només es desorienten els mariners, també els capellans es poden despistar i perdre l'oremus: el llatí *oremus* equival a *preguem*, que és el que diu el sacerdot per convidar a l'oració, però si algú li canvia el punt del missal de lloc pot perdre's i no trobar el que ha de dir...

Així doncs, queda clar que no necessitem aquest *desnortat*, malgrat que la pressió del castellà ens hi empenyi. No sé si Barcelona ha perdut el nord, però, en tot cas, el que cal és que no el perdin els seus futurs alcaldes. 📖

Carlota Gurt